

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 196/06-59

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. apríla 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti K. T., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. D., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 134/97, ako aj postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 457/01, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 134/97 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Základné právo K. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 457/01 **p o r u š e n é n e b o l o .**

3. Okresnému súdu Trenčín p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 134/97 konal bez zbytočných priet'ahov.

4. K. T. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Trenčín j e p o v i n n ý uhradiť K. T. trovy právneho zastúpenia v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. P. D., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 196/06 z 21. júna 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť K. T. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. D., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 134/97, ako aj postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 457/01.

Z obsahu podaní sťažovateľky a ich príloh vyplýva, že okresným súdom bolo začaté konanie vo veci obžaloby proti Ing. F. Š., B. (ďalej len „obžalovaný“), pre spáchanie trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 a 2 Trestného zákona platného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“) a trestného činu ohrozenia pod vplyvom

návykovej látky podľa § 201 písm. d) Trestného zákona, ktorého sa mal obžalovaný dopustiť 18. septembra 1996.

Trestným rozkazom sp. zn. 2 T 134/97 zo 14. mája 1997 okresný súd uznal obžalovaného za vinného zo spáchania trestných činov špecifikovaných v obžalobe a poškodených s ich nárokom na náhradu škody odkázal na konanie vo veciach občiansko-právnych. Sťažovateľka je v tomto konaní v procesnom postavení poškodenej.

Dňa 30. júna 1999 bol okresným súdom v tejto veci vydaný rozsudok, ktorým bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený. Krajský súd následne uznesením sp. zn. 3 To 160/99 z 12. októbra 1999 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Okresný súd opätovne rozsudkom z 1. júna 2001 obžalovaného spod obžaloby oslobodil. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 To 457/01 z 24. októbra 2003 rozsudok okresného súdu z 1. júna 2001 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti požiadala, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 2 T 134/97, ako aj v odvolacom konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 2 To 457/01 porušené, prikázal okresnému súdu v uvedenej veci konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadostučinenie v sume 120 000 Sk a zaviazal okresný súd uhradiť jej trovy právneho zastúpenia.

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 5. septembra 2006 uviedol, že podľa neho k namietanému porušeniu v sťažnosti označeného základného práva sťažovateľky v posudzovanom konaní nedošlo. Ďalej vo vyjadrení chronologicky opísal priebeh odvolacieho konania začatého na základe odvolania podaného okresným prokurátorom proti rozsudku z 1. júna 2001 a následne uviedol: „*Rozhodnutie krajského súdu považujem za rozhodnutie v primeranej lehote, keďže v tom čase boli prednostne*

vybavované veci väzobné, resp. veci, ktoré z hľadiska dátumu nápadu odvolaciemu súdu danej veci predchádzali.“ V závere svojho vyjadrenia predseda krajského súdu stručne opísal stav konania v uvedenej veci, ktorý zistil na okresnom súde.

Okresný súd sa k sťažnosti sťažovateľky vyjadril podaním č. Spr 1089/06 doručeným ústavnému súdu 12. decembra 2006 prostredníctvom svojej predsedníčky, ktorá chronologicky opísala priebeh posudzovaného konania:

„Dňa 6. 5. 1997 bola na tunajší súd doručená prokurátorom Okresnej prokuratúry v T. pod sp. zn. Pv 274/97 obžaloba na obžalovaného Ing. F. Š. pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, 2 Tr. zákona a trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 201 písm. d) Tr. zákona na skutkovom základe uvedenom v obžalobe. Sťažovateľka K. T. má v konaní postavenie poškodenej.

Okresný súd Trenčín vydal v predmetnej veci dňa 14. 5. 1997 trestný rozkaz pod sp. zn. 2 T/134/1997, ktorým uznal obžalovaného vinným v zmysle podanej obžaloby a poškodení boli s nárokom na náhradu škody odkázaní na občiansko-právne konanie.

Okresný prokurátor v T. podal v zákonnej lehote proti trestnému rozkazu zo dňa 14. 5. 1997 odpor a vo veci bol vytýčený termín hlavného pojednávania na deň 18. 9. 1997. Hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu nemožnosti doručenia predvolania na hlavné pojednávanie obžalovanému.

Ďalší termín hlavného pojednávania bol určený na deň 20. 11. 1997. Hlavné pojednávanie bolo odročené na deň 22. 1. 1998 z dôvodu neprítomnosti obžalovaného.

Termín hlavného pojednávania dňa 22. 1. 1998 bol zrušený z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti obžalovaného.

Hlavné pojednávanie konaní dňa 26. 1. 1999 bolo odročené na neurčito z dôvodu, že sa nedostavil obžalovaný, obhajca ospravedlnil jeho neúčast' z dôvodu absolvovania operácie jeho klienta v čase od 1. 2. 1999 do 5. 2. 1999.

Uznesením zo dňa 26. 1. 1999 samosudkyňa pribrala do konania znalca z odboru dopravy Ing. J. M. za účelom doplnenia pôvodného znaleckého posudku.

Podľa vyjadrenia obhajcu a predloženia lekárskej správy, obžalovaný bol hospitalizovaný od 17. 1. 1999 vo Fakultnej nemocnici B. za účelom vykonania operácie s predbežnou dobou ukončenia práceneschopnosti na konci apríla 1999.

Hlavné pojednávanie konané dňa 21. 5. 1999 bolo odročené z dôvodu trvania práceneschopnosti obžalovaného a bolo odročené na neurčito.

Na hlavnom pojednávaní konanom dňa 30. 6. 1999 bol vyhlásený rozsudok, ktorým bol obžalovaný Ing. F. Š. podľa § 226 písm. b) Tr. poriadku spod obžaloby oslobodený a podľa § 229 ods. 3 Tr. poriadku boli poškodení odkázaní s nárokom na náhradu škody na konanie vo veciach občiansko-právnych.

Proti predmetnému rozsudku podal prokurátor Okresnej prokuratúry v T. odvolanie, pričom spis bol predložený na Krajský súd v Trenčíne dňa 3. 9. 1999. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 To 160/1999 zo dňa 12. 10. 1999 bol zrušený rozsudok sp. zn. 2 T/134/1997 zo dňa 30. 6. 1999, pričom vec bola vrátená na Okresný súd Trenčín, aby ju v predmetnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Trestný spis bol vrátený z Krajského súdu v Trenčíne na Okresný súd Trenčín dňa 6. 12. 1999.

V zmysle pokynu Krajského súdu v Trenčíne pribrala samosudkyňa uznesením zo dňa 15. 2. 2000 znalca z odboru zdravotníctva - toxikológie MUDr. F. J. za účelom vypracovania znaleckého posudku.

Trestný spis bol prevzatý znalcom dňa 19. 6. 2000 z dôvodu nemožnosti doručenia uznesenia Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 To 160/1999 zo dňa 12. 10. 1999 poškodenému M. S.

Dňa 6. 9. 2000 bol doručený Okresnému súdu Trenčín vypracovaný znalecký posudok znalca MUDr. F. J., ktorý bol obratom odoslaný na vyjadrenie obžalovanému a jeho obhajcovi.

Dňa 26. 9. 2000 požiadal obhajca obžalovaného o stanovenie ďalšieho termínu hlavného pojednávania až na mesiac december 2000 z dôvodu, že obžalovaný sa v mesiaci október podrobí dvom operáciám kolena.

Termín hlavného pojednávania určený na deň 31. 1. 2001 bol zrušený z dôvodu ospravedlnenia sa obhajcu obžalovaného, ktorý bol v čase konania hlavného pojednávania práceneschopný, utrpel zlomeninu dolnej končatiny.

Po otvorení hlavného pojednávania dňa 14. 3. 2001 súd zistil, že sa nedostavil znalec MUDr. J., ktorému bolo riadne doručené predvolanie na hlavné pojednávanie. Hlavné pojednávanie bolo preto odročené na deň 2. 5. 2001.

Dňa 2. 5. 2001 bolo vykonané hlavné pojednávanie výsluchom znalca, súdu sa nepodarilo zabezpečiť prítomnosť svedkov, ktorí mali byť vypočutí v zmysle pokynu Krajského súdu v Trenčíne. Preto bolo hlavné pojednávanie odročené na deň 1. 6. 2001.

Dňa 1. 6. 2001 sa konalo hlavné pojednávanie, súdu sa nepodarilo zabezpečiť prítomnosť svedkov D. J., o ktorej súd zistil, že býva dlhodobo v zahraničí a svedka V. T., na ktorého bol v inom konaní vydaný príkaz na zatknutie, nakoľko sa zdržiaval na neznámom mieste mimo územia Slovenskej republiky.

Bol vyhlásený rozsudok, podľa ktorého sa obžalovaný v zmysle § 226 písm. b) Tr. zákona oslobodil spod obžaloby a poškodení boli v zmysle § 229 ods. 3 Tr. por. odkázaní s nárokom na náhradu škody na konanie vo veciach občiansko-právnych. Z dôvodu podaného odvolania prokurátorom Okresnej prokuratúry v T. bola vec opätovne predložená na Krajský súd v Trenčíne dňa 6. 11. 2001. Spis nebolo možné skôr predložiť z dôvodu, že poškodenej spoločnosti G., a. s., O., sa podarilo rozsudok Okresného súdu Trenčín doručiť až dňa 29. 10. 2001.

Krajský súd v Trenčíne uznesením pod sp. zn. 2 To 457/2001 zo dňa 24. 10. 2003 napadnutý rozsudok Okresného súdu Trenčín zo dňa 1. 6. 2001 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie.

Trestný spis bol z Krajského súdu v Trenčíne vrátený 9. 12. 2003, pričom samosudkyňa určila termín hlavného pojednávania na deň 28. 1. 2004.

Obhajca obžalovaného požiadal písomne o zmenu termínu hlavného pojednávania z dôvodu kolízie jeho účasti na inom pojednávaní. Zároveň sa z neúčasti na hlavnom pojednávaní ospravedlnil aj znalec MUDr. J. Hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito a zároveň samosudkyňa pribrala do konania Ústav súdneho inžinierstva Ž. univerzity za účelom vypracovania znaleckého posudku.

Obhajca obžalovaného písomne dňa 29. 1. 2003 požiadal o vytýčenie hlavného pojednávania až po 16. 4. 2004, pretože obžalovaný po operácii kolena sa podrobí rehabilitačnému pobytu.

Dňa 29. 6. 2004 bolo Ústavom súdneho inžinierstva Ž. univerzity v Ž. oznámené, že pre stanovenie technickej príčiny dopravnej nehody je potrebné vykonať vyšetrovací pokus so zabezpečením porovnateľného pracovného stroja.

Dňa 6. júla 2004 bol vrátený spisový materiál Okresného súdu Trenčín sp. zn. 2 T/134/1997 zo Ž. univerzity Ústav súdneho inžinierstva.

V období od 12. 7. 2004 do 24. 5. 2005 samosudkyňa zabezpečovala podklady a prostriedky na vykonanie vyšetrovacieho pokusu.

Dňa 15. 8. 2005 požiadala samosudkyňa Ústav súdneho inžinierstva Ž. univerzity Ž. o vypracovanie znaleckého posudku bez toho, aby bol predtým zrealizovaný vyšetrovací pokus - rekonštrukcia dopravnej nehody.

V nasledovných dňoch boli zasielané urgencie Ústavu súdneho inžinierstva Ž. univerzity v Ž. aj pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty:

- 14. 11. 2005

- 6. 2. 2006

- 29. 5. 2006

- 6. 7. 2006.

Dňa 28. 7. 2006 oznámil Ústav súdneho inžinierstva Ž. univerzity v Ž., že znalecký posudok bude vypracovaný do 15. 9. 2006.

Dňa 1. 12. 2006 bol Okresnému súdu Trenčín doručený vypracovaný znalecký posudok spolu so spisovým materiálom.

Samosudkyňa určila termín hlavného pojednávania na deň 9. 2. 2007.“

Podľa predsedníčky okresného súdu v posudzovanom konaní „nemožno konštatovať zvýšenú skutkovú alebo právnu zložitosť veci“.

Vo vzťahu k správaniu sťažovateľky predsedníčka okresného súdu uviedla, že zo spisu v tejto veci nezistila „žiadne prietahy, ktoré by spôsobili sťažovateľka. Čiastočné prietahy v konaní boli spôsobené nepriaznivým zdravotným stavom obžalovaného, z dôvodu jeho podrobenia sa viacerým operačným zákrokom a následnej rehabilitačnej liečbe, v dôsledku ktorého bolo viac krát hlavné pojednávanie odročované“.

Postup okresného súdu v tomto konaní predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení hodnotila nasledovne: „Som toho názoru, že v predmetnom konaní samosudkyňa

Okresného súdu Trenčín konala plynule, bez zbytočných prieťahov, nezistila som žiadne prieťahy v konaní pred Okresným súdom Trenčín.

Značný časový priestor si vyžiadalo vypracovanie znaleckého posudku Ústavom súdneho inžinierstva Ž. univerzity v Ž., ktorý požadoval ako podklad k riadnemu vypracovaniu znaleckého posudku realizáciu vyšetrovacieho pokusu - rekonštrukcie nehodového deja za súčasného zabezpečenia totožných dopravných prostriedkov a pracovného stroja (frézy). Vzhľadom na nemožnosť zabezpečenia predmetného pracovného stroja, nebolo možné vyšetrovací pokus zrealizovať. Napriek opakovaným urgenciám aj pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty bol znalecký posudok doručený Okresnému súdu Trenčín až dňa 1. 12. 2006, pričom samosudkyňa obratom vytýčila termín hlavného pojednávania na deň 9. 2. 2007.“

V závere svojho vyjadrenia predsedníčka okresného súdu uviedla, že netrvá na verejnom pojednávaní v predmetnej veci, pretože od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Obsah spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené vo vyjadrení jeho predsedníčky z 5. decembra 2006, a preto ústavný súd poukazuje vo vzťahu k procesným úkonom všeobecných súdov len na tie úkony, ktoré považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 21. júna 2006 na ďalšie konanie III. senát ústavného súdu. Dňa 22. januára 2007 skončilo funkčné obdobie sudcovi spravodajcovi, ktorému bola vec pridelená. Po schválení Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej

republiky na rok 2007 a prerozdelení vecí novovymenovaným sudcom sa sudkyňou spravodajkyňou v tejto veci stala Marianna Mochnáčová, ktorá je členkou IV. senátu. Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol IV. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne právoplatným rozhodnutím...“ (I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci)

v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha predmetných závažných trestných činov si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty obžalovaného ako aj poškodenej strany (m. m. I. ÚS 80/06).

Predmetom konania vedeného ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 134/97 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 457/01 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, v procesnom postavení poškodenej, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Predmetom posudzovaného konania vedeného okresným súdom je konanie o obžalobe pre trestný čin ublíženia na zdraví proti obžalovanému podľa § 224 ods. 1 a 2 Trestného zákona a trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 201 písm. d) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v obžalobe, pričom sťažovateľka má v konaní postavenie poškodenej.

Okresný súd vo svojom vyjadrení v súvislosti s hodnotením kritéria zložitosti veci uviedol, že v posudzovanom konaní „*nemožno konštatovať zvýšenú skutkovú či právnu zložitost' tejto veci*“. Ústavný súd sa s týmto hodnotením zložitosti predmetnej veci okresným súdom v zásade stotožňuje. Z uvedených dôvodov ústavný súd doterajšiu dĺžku konania nepovažuje za dôsledok vyvolaný skutkovou alebo právnou zložitosťou tejto trestnej veci.

2. Pri skúmaní veci podľa kritéria správanie sťažovateľa dospel ústavný súd k záveru, že v napadnutom konaní sa nevyskytli také okolnosti, ktoré by mali byť pripísané na vrub sťažovateľke v súvislosti s prieťahmi v konaní.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu i krajského súdu v predmetnej veci.

K postupu okresného súdu v konaní sp. zn. 2 T 134/97

Podľa zistenia ústavného súdu postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 134/97 bol poznačený nielen nečinnosťou, ale aj neefektívnou činnosťou, v dôsledku čoho došlo k neúmernému predĺženiu konania.

Okresný súd vo svojom vyjadrení doručenom 12. decembra 2006 uviedol, že *„Čiastočné prieťahy v konaní boli spôsobené nepriaznivým zdravotným stavom obžalovaného, z dôvodu jeho podrobenia sa viacerým operačným zákrokom a následnej rehabilitačnej liečbe, v dôsledku ktorého bolo viac krát hlavné pojednávanie odročené“*.

Podľa zistenia ústavného súdu dĺžka tohto konania bola ovplyvnená aj zlým zdravotným stavom obžalovaného, bez účasti ktorého hlavné pojednávanie okresný súd podľa § 202 Trestného poriadku nemohol uskutočniť. V období od 6. mája 1997 (podanie obžaloby) do 30. júna 1999 (vydanie prvého rozsudku) okresný súd nariadil spolu päťkrát hlavné pojednávanie, ktoré bolo v dôsledku neprítomnosti obžalovaného štyrikrát odročené alebo zrušené (dvakrát obžalovaný svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní neospravedlnil a dvakrát svoju účasť ospravedlnil zo zdravotných dôvodov prostredníctvom svojho obhajcu). Počas obdobia trvajúceho viac ako dva roky sa teda okresný súd pri zabezpečovaní účasti obžalovaného na hlavnom pojednávaní obmedzil v predmetnom konaní na akceptáciu oznámení o jeho zdravotnom stave zaslaných advokátom a v období od júla 1998 (keď sa mal podľa oznámenia obhajcu doručeného okresnému súdu

17. apríla 1998 končiť sťažovateľov rehabilitačný pobyt) až do 11. januára 1999 (keď vo veci konajúci sudca nariadil pojednávanie) nevykonal žiadny procesný úkon.

Uvedený benevolentný postoj okresného súdu pri zabezpečovaní účasti obžalovaného na hlavnom pojednávaní možno podľa názoru ústavného súdu označiť za neefektívny postup, v dôsledku ktorého došlo k predĺženiu posudzovaného konania. Podľa názoru ústavného súdu mal okresný súd v záujme plynulého postupu vykonať procesné úkony smerujúce k prevereniu zdravotného stavu obžalovaného a k zabezpečeniu jeho účasti na hlavnom pojednávaní, t. j. mal overiť pravdivosť skutkových okolností týkajúcich sa jeho neschopnosti dostaviť sa na hlavné pojednávanie, predovšetkým v čase jeho rehabilitačných pobytov, resp. po nich, ktoré avizoval advokát.

V súvislosti s hodnotením postupu okresného súdu ústavný súd pripisuje pri skúmaní namietaných zbytočných prietáhov v posudzovanom konaní podstatný význam aj skutočnosti, že po odvolaní okresného prokurátora proti rozsudku z 30. júna 1999 krajský súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa uznesením z 12. októbra 1999 podľa § 258 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku zrušil a vec mu vrátil podľa § 259 ods. 1 Trestného poriadku, aby ju znovu prejednal a rozhodol. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že *„Napadnutý rozsudok je totiž chybný pre neúplnosť jeho skutkových zistení, tiež preto, že okresný súd sa nevyrovnal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie a v dôsledku toho sú pochybnosti o správnosti skutkových zistení a na objasnenie veci treba niektoré dôkazy opakovať a vykonať i ďalšie, ktorých vykonanie pred odvolacím súdom by znamenalo nahrádzať činnosť súdu prvého stupňa“*.

Krajský súd na základe odvolania podaného okresným prokurátorom uznesením z 24. októbra 2003 podľa § 258 písm. b) a c) Trestného poriadku zrušil aj druhý rozsudok okresného súdu v tejto veci z 1. júna 2001, pretože *„skutkový stav veci nebol náležite zistený a pritom zistenia a závery okresného súdu nemajú oporu ani v doteraz vykonaných dôkazoch“*.

Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil (II. ÚS 167/02), že doba, ktorá je potrebná na rozhodnutie vo veci samej po opakovanom zrušení prvostupňového rozhodnutia odvolacím súdom, nemôže ísť na vrub účastníkov konania, naopak ak ide o zrušenie rozhodnutia z tých istých dôvodov, je to prejav nedôslednosti v konaní okresného súdu, čo v konečnom dôsledku je možné považovať za jeho neefektívnu činnosť.

Z uvedeného vyplýva, že výsledkom konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 2 T 134/97 bolo vydanie dvoch rozhodnutí, ktoré však v dôsledku nedôsledne vykonaného dokazovania, resp. zisťovania skutkového stavu veci a jeho následného vyhodnotenia, nemohli ani po odvolacom konaní nadobudnúť právoplatnosť, a tým odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľky. Uvedeným postupom nebolo v tomto konaní zabezpečené efektívne rozhodnutie a ústavný súd ho započítal na ťarchu okresného súdu.

Okresný súd v rámci svojho vyjadrenia doručeného 12. decembra 2006 poukázal aj na znalecké dokazovanie, ktoré si podľa neho vyžiadalo „*Značný časový priestor*“ z dôvodu zabezpečovania požiadaviek Ústavu súdneho inžinierstva Ž. univerzity týkajúcich sa realizácie vyšetrovacieho pokusu.

Ústavný súd zo spisového materiálu zistil, že k predĺženiu posudzovaného konania došlo aj pri realizácii znaleckého dokazovania nariadeného na pojednávaní konanom 28. januára 2004, a to nielen z dôvodu zabezpečovania požiadaviek ustanoveného znalca za účelom vykonania vyšetrovacieho pokusu, ale aj z dôvodu neefektívneho postupu okresného súdu, v dôsledku ktorého došlo k oddialeniu vydania meritórneho rozhodnutia. V období od 6. júna 2005 až do 1. decembra 2006 okresný súd obmedzil svoju činnosť len na zasielanie výziev ustanovenému znalcovi. Prvou výzvou z 15. augusta 2005 požiadal okresný súd ustanoveného znalca o urýchlenie konania. V ďalších troch výzvach (podania zo 6. februára 2006, 29. mája 2006 a 27. novembra 2006) už ustanoveného znalca upozornil na možnosť uloženia poriadkovej pokuty v prípade nepredloženia znaleckého posudku.

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd mohol dôraznejším postupom, predovšetkým využitím všetkých procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon

zveruje vo vzťahu k súdnemu znalcovi (napr. ustanovením nového znalca v predmetnej veci alebo využitím poriadkovej pokuty podľa § 70 Trestného poriadku na zabezpečenie súčinnosti znalca), konanie urýchliť.

Všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba alebo právnická osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi. Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca vrátane správneho, vecného a zrozumiteľného vymedzenia jeho úlohy (m. m. III. ÚS 111/01).

Z ústavnoprávneho hľadiska je potrebné tiež zdôrazniť, že s ohľadom na uvedené okolnosti prípadu je neakceptovateľné a ničím neospravedlniteľné, aby konanie v trestnej veci nebolo ani po viac ako 9 rokoch trvania právoplatne skončené.

V tejto súvislosti ústavný súd tiež poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej vyslovil, že základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynulo smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (napr. II. ÚS 40/97).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 2 T 134/97 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy.

K postupu krajského súdu v konaní vedenom sp. zn. 2 To 457/01

Zo spisu vzťahujúceho sa na posudzované konania ústavný súd zistil, že odvolacie konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 2 To 457/01 začalo na základe odvolania podaného okresným prokurátorom. Spisový materiál bol krajskému súdu doručený

6. novembra 2001. Krajský súd v tejto veci rozhodol uznesením z 24. októbra 2003 a spisový materiál bol doručený späť okresnému súdu 9. decembra 2003.

Sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 16. marca 2006, t. j. v čase, kedy už spis nebol k dispozícii krajskému súdu.

Vydaním rozhodnutia krajského súdu a jeho doručením spolu so spisom v tejto veci okresnému súdu, vykonal krajský súd všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľky. Ďalšie úkony alebo postupy už krajský súd nemohol vykonávať, a preto možno posudzovať záležitosť so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako vec, v ktorej ústavná úloha krajského súdu pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľky skončila rozhodnutím vo veci samej pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádzal aj zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte dochádza alebo porušenie v tom čase ešte trvá (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Sťažovateľka namietala prieťahy v konaní krajského súdu, ktorý vo veci samej v okamihu podania sťažnosti už nekonal.

S ohľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkine základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 457/01 porušené nebolo.

III.

Sťažovateľka ďalej žiadala, aby ústavný súd okrem vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu konať a prerokovať vec vedenú pod sp. zn. 2 T 134/97 bez zbytočných prieťahov. Domáhala sa tiež priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 120 000 Sk.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby v označenej trestnej veci konal bez zbytočných prietahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietahov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci najmä s prihliadnutím na to, že o nároku sťažovateľky uplatnenom v adhéznom konaní nebolo okresným súdom právoplatne rozhodnuté ani po viac ako 9 rokoch od začatia trestného konania. S ohľadom na túto skutočnosť priznal ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. P. D. Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola

16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 2 730 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 164 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy teda spolu činí 5 788 Sk.

Ústavný súd preto právnenému zástupcovi sťažovateľky priznal úhradu trov konania v sume 5 788 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2007